

FAKULTETSOPPGAVE I ETIKK

JUS4111
Vår 2018

Antatt tidsbruk: 4 timer

Marte Kirkerud arbeidet i BUP (Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk) i Lillevik. Hun fikk i 1992 behandlingsansvar for lille Peder Ås, 9 år. Lille Peder hadde det helt forferdelig hjemme og var ikke noen mønsterelev og heller ingen liten solstråle. Han kom i fosterhjem og trengte behandling i spesialisthelsetjenesten. Marte ble etter hvert glad i den mishandlede gutten og kunne se at det innerst inne i ham bodde noe godt.

I 1998 lagde Peder, som var stor og sterk for sine 15 år, skandale ved å denge fosterfaren, true fostermoren med kniv og klippe håret av fostersøsteren på 16. Hendelsen ble kjent og mye omtalt i Storevik Avis, og Peder ble beskrevet i lite hyggelige ordelag av journalist Lars Holm i en serie artikler om unge pøbler. Marte, som stadig hadde en viss behandlingskontakt med Peder og dessuten visste at fosterfamilien ikke var egnet til å ta seg av et fosterbarn, skrev en signert kronikk i samme avis der hun skarpt gikk i rette med barnevernet i Lillevik og det hun karakteriserte som "elendige samarbeidsforhold" med BUP. Hun beskrev "de stakkars unge som blir offer for feilslått barnevernsarbeid" og "sabotering av pasientarbeid vi gjør i BUP" og mente at "ledelsen i barnevernet såvel som i BUP bør i anstendighetens navn gå".

Peder greide å holde seg unna både politi og rampelys i mange år, men ble så observert en natt i 2011 mens han tente på huset der hans biologiske far bodde sammen med sin nye kjæreste. De to var hjemme, og Peder ble tiltalt for forsøk på mordbrann.

Peders forsvarer Hans Tastad forberedte straffesaken for Vik tingrett og ble etterhvert overbevist om at Peder i grunnen var god som gull, men at livet hadde fart urettferdig med ham. Tastad, som selv hadde tilbragt år i fosterhjem, bestemte seg for å gjøre alt som stod i hans makt for at Peder skulle få så mild reaksjon som mulig. Det var ikke lett å finne formildende omstendigheter i saken. Alle han snakket med, mente at Peder var aggressiv, voldelig og usympatisk. Tilfeldigvis kom Tastad over de gamle skriviene i Storevik Avis og fant også Marte Kirkeruds kronikk. Han forstod

at hun hadde vært på Peders side den gangen. Tastad oppsøkte Marte og spurte om hun ville vitne i saken. Marte vegret seg og hevdet at dels var det så lenge siden, og dels hindret taushetsplikten henne i å si noe. Dessuten visste hun ikke noe om Peder nå; behandlingsforholdet hadde opphørt da Peder fylte 18 år i 2001. Siden da hadde de bare utvekslet julekort. Tastad prøvde å overtale henne ved å vise til at hun kunne bli fritatt for taushetsplikten og at hun var den eneste som hadde noe pent å si om Peder. Det ville være urettferdig og galt hvis hun ikke stilte opp. Dessuten hadde Peder sagt at det hadde "vært noe mellom dem". Hvis hun ikke ville vitne, ville nok det bli slått opp som en grunn for hennes vegring. Til slutt fremholdt han at hun uansett hadde plikt til å vitne hvis hun ble innkalt. Marte ga til slutt etter og samtykket til å bli innkalt. Hun ble fritatt fra taushetsplikten. Vitnemålet ble en stor påkjenning for henne, og hun følte at hun var blitt presset på utilbørlig måte. Hun klaget Hans Tastad inn for Advokatforeningens disiplinærutvalg for brudd på god advokatskikk.

Peder ble dømt på strengeste måte til tross for Martes vitnemål. Journalist Lars Holm, som i 1998 hadde skrevet om Peder i Storevik Avis, var nå til stede som rettsreporter for avisen. Etter denne saken ble han sterkt interessert i temaet barnevernsbarn og kriminalitet og gikk i gang med research til en stor reportasje for avisens magasinutgave. Han skrev til alle tingretter og bad om å få utskrift av dommer avsagt mellom 2010 og 2012 der tidligere barnevernsbarn var dømt for grove forbrytelser. Han fikk tilsendt anonymiserte dommer fra alle tingretter så nær som fra Vik. Sorenskriver Kari Berg avslo hans anmodning uten begrunnelse. Lars skrev tilbake og forklarte at han hadde fått svar fra alle andre tingretter, men fikk ikke svar på brevet. Lars ringte så til sorenskriver Berg for å be nok en gang, og for å forklare at det var et seriøst prosjekt han holdt på med. Sorenskriveren sa at hun og hennes embete ikke ville kaste bort tid på å lete frem slike saker. Da Lars påpekte at det ikke dreiet seg om mange saker og at domstolens datasystem skulle gjøre det enkelt å finne dem, ropte sorenskriveren: "Bladsmørere som er ute etter å lage sensasjonspregede oppslag fortjener ikke hjelp. Dessuten er utlevering av utskrift av en bestemt straffedom betinget av at den som begjærer utskrift er i stand til å identifisere avgjørelsen." Det hadde Lars ikke gjort. Uten å høre mer på Lars, smelte sorenskriveren røret på. Lars ble opprørt og sendte en klage til Tilsynsutvalget for dommere. (Tilsynsutvalget for dommere, jfr. domstolloven kap. 12, er en klage- og disiplinærordning for dommere. Tilsynsutvalget kan treffe vedtak om disiplinærtiltak (kritikk eller advarsel) og uttale seg om god dommerskikk.)

Gi en profesjonsetisk vurdering utfra de relevante reglene i vedlagte regelverk av

- 1) Marte Kirkeruds aviskronikk i 1998
- 2) Hans Tastads utøvelse av sin forsvarerrolle
- 3) Sorenskriver Bergs behandling av Lars' begjæring om domsutskrifter

Barneverntjenestens taushetspliktregel skal ikke trekkes inn, og spørsmålet om taushetsplikt skal ikke drøftes.

Vedlegg:

Etiske retningslinjer for statstjenesten

Advokatetiske regler (advokatforskriften kap. 12) kap. 1 og 2

Retningslinjer for forsvarere

Etiske prinsipper for dommeradferd

Vedleggene finnes i oppgavesamlingen på semestersiden til JUS4111.

<http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/JUS4111/v18/Undervisningsmateriale%20i%20etikk%20jus4111>